

Hea klient!

Kas Jõudluskontrolli Keskus on monopoolne ettevõtte või mitte? Sellele küsimusele vastates võib pikalt keerutada ja lõplik vastus sõltub paljuski vastaja isiklikust arvamusest ja sõnaosavusest. Tõsi on aga see, et Jõudluskontrolli Keskusele on Eestis tegutsevad aretusorganisatsioonid olnud eelkõige koostööpartnerid. Minus tekkis segadus, kui lugesin ajakirjast „Tõuloomakasvatus 2/2006“, et Jõudluskontrolli Keskus tekitab sigade aretuses sektorisisest konkurentsi. Olen ikka arvanud, et aretus ja jõudluskontroll on omavahel nii seotud, et üks ei saa teiseta. Sellest tulenevalt olen aretajates näinud konkurentide asemel koostööpartnereid, mistõttu tekitas see jutt konkurentsist minus suuri vastuolusid ja isegi pisut pahameelt.

Õnneks oli ka minul koos paljude aretajatega võimalus osaleda Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu (ETKÜ) poolt korraldatud Euroopa Holsteini ja Punasekirju Holsteini Konföderatsiooni liikmesorganisatsioonide juhtidele mõeldud seminaril, mis oli igati hästi korraldatud. Pärast seminari jõudsin kolleegidega arutades ühisele arusaamisele: „ETKÜ seadis lati kõrgele järgmiste seminaride korraldajatele.“

Jõudluskontrolli Keskus ei ole ETKÜs näinud konkurenti, vaid koostööpartnerit, kes sunnib meid ikka ja jälle rohkem pingutama. Ausalt öeldes oleme Jõudluskontrolli Keskuses ennast aretusorganisatsioonidega võrrelnud ja üritanud vähemalt samaväärsed või mõnes osas ka pisut paremad olla.

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Uudised**Lihaveisekasvatavate Vissuke**

Jõudluskontrolli Keskusel on koostöös Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu ja Eesti Lihaveisekasvatavate Seltsiga valmimas internetirakendus, mis võimaldab lihaveisekasvatavatel igal ajal sündmusi registreerida ja saada ülevaadet karja olukorrast. Aretajate huvides võimaldab süsteem lisaks farmi majandamisele ka kõigi kasutajate andmete õigeaegset koondamist kesksesse andmebaasi. Lihaveisekasvatavale annab uus süsteem võimaluse igal ajal ja igas internetiga varustatud arvutis näha ning täiendada oma karja andmeid keskses (Jõudluskontrolli Keskuse) andmebaasis.

Andmevahetus pihuarvutiga

Jõudluskontrolli Keskus arendab Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu klassifitseerijate töö lihtsustamiseks mõeldud tarkvara, mis võimaldab loomade lineaarse hindamise tulemused sisestada hindamise käigus pihuarvutisse ja sealt hiljem andmebaasi eksportida. Arendustöö tulemusena peaks andmete edastamine olema kiirem, täpsem ja mugavam. Lisaks loodab Jõudluskontrolli Keskus saada kogemuse, kui võrd on analoogset lahendust võimalik tulevikus laiemalt kasutada.

Seminar “Tarkusi seakasvatavajale”

9. – 10. novembril 2006 korraldab Jõudluskontrolli Keskus Pärnus Strand hotellis seminari seakasvatavatele. Sigade käitumist ja heaolu, emiste võõrutusjärgset kurnatust, põrsaste kõhulahtisuse põhjuseid, sealih kvaliteeti, lihakehade hindamist ja muid teemasid käsitlevad teadlased Eesti Maaülikoolist ja Eesti Tõusigade Aretusühistust. Seminarist osavõtt on tasuline ning vajalik on eelnev registreerimine.

Muudatused loomakaitse- seaduses

Alates 1. jaanuarist 2007 hakkavad kehtima muudatused loomakaitse- seaduses. Muudatuste kohaselt ei kohaldata loomakaitse seaduses vedamise kohta sätestatud nõudeid üksiku looma vedamise või looma mitteärilisel eesmärgil vedamise korral juhul, kui loomaga on kaasas loomapidaja, kes vedamise ajal tagab looma tervise ja heaolu. Nimetatud erandid annavad loomapidajale võimaluse lihtsustada looma veoga seotud igapäevatoiminguid. Vedamine toimub mitteärilisel eesmärgil, kui vedamise eesmärk ei ole saada majanduslikku kasu. Ärilisel eesmärgil vedamisega on tegemist juhul, kui looma veetakse eesmärgiga teda müüa või vahetada või loomast muul viisil tulu saada.

Muudatuste kohaselt tuleb üle 8 tunni kestva veo puhul teekonnaplaan koostada ja kohalikule järelevalveasutusele esitada vaid kabjaliste, veiste, lammaste, kitsede ja sigade vedamisel.

5. jaanuarist 2007 hakkavad Euroopa Liidu territooriumil kehtima uued nõuded loomade veole, mida teostatakse ärilisel eesmärgil. Tulenevalt Euroopa Nõukogu määrusest nr 1/2005 rakenduvad lisakohustused ja nõuded vedajatele ja veoga kokku puutuvatele isikutele. Täpsem informatsioon Veterinaar- ja Toiduameti koduleheküljel: www.vet.agri.ee.

Lüpsirobot Eestis

Septembrist on Eestis töötamas esimene lüpsirobot. Kuna lüpsiroboti puhul ei ole kontroll-lüpsid ajaliselts korrapäraselt, siis on toodangute arvutamine tavapärasest meetoditest erinev. Õnneks on toodangute arvutamiseks olemas meetodid ka lüpsiroboteid kasutatavatele karjadele ning koostöös teiste maade jõudluskontrolli organisatsioonidega on Jõudluskontrolli Keskus juurutamas Eesti jaoks sobivat meetodit.

Kõrgetoodanguliste karjade uuslüksiperiood ja lehmade tiinestumine

Eelmise kuu infolehes käsitlesime sigimisprobleeme kõrgetoodangulistel lehmadel. Käesoleva analüüsi eesmärgiks on uurida, kuidas mõjutab lehmade toodang uuslüksiperioodi ja tiinestuvust Eestis. Esialgne oletus oli, et kõrgematoodangulistel lehmadel on uuslüksiperiood pikem ja nende tiinestamiseks läheb vaja rohkem seemendusi. 2005. aasta andmete põhjal sai välja valitud karjad, kus lehmade arv aasta lõpul oli sada või enam. Selliseid karju oli kokku 240. Vaatluse alla sai võetud neis karjades 2005. a toimunud poegimised, neile eelnenud seemendused ja 305-päevaste laktatsioonide toodangud. Analüüsi võeti neid lehmaid, kel oli kindlalt teada tiinestava seemenduse aeg. Seejärel sai kindlaks tehtud karjade keskmine seemenduste arv ühe täiskasvanud lehma kohta. Analüüsides on välja jäetud need karjad, mille poegimiste puhul oli teada vähem kui 50% tiinestavaid seemendusi, neid oli 25 (ilmselt kasutati neis palju käest- või vabapaaritusi või ei olnud seemendusandmed korralikult esitatud). Lehmad said jaotatud gruppidesse vastavalt 1000 kilogrammisele erinevusele 305-päevase laktatsiooni toodangus. Kõigepealt on karjad jaotatud kahte gruppi: esimesse need, kus kontroll-aasta piimatoodang oli üle 8000 kg lehma kohta (20 karja) ja teise ülejäänud 195 karja.

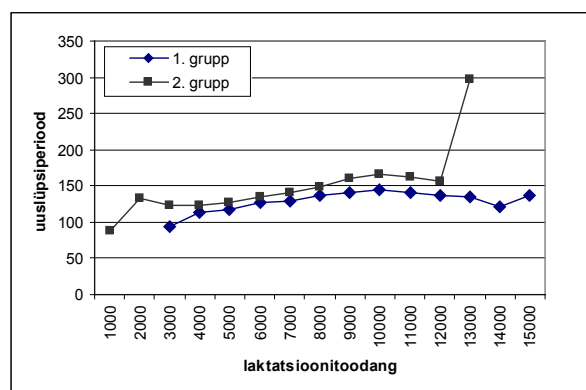
Tabel 1 ning graafikud 1 ja 2 näitavad, milline oli nende lehmade uuslüksiperiood ja tiinestumiseks vajalike seemenduste arv vastavalt toodangule.

Mõlemale grupile on iseloomulik, et kuni toodanguni 11 000 kg lehma kohta uuslüksiperiood järjest pikeneb, kuid alates 11 000-st hakkab hoopis veidi langema. Tiinestumiseks vajalike seemenduste arv tõuseb mõlemas grupis samuti kuni toodanguni 11 000 kg, siis kõrgematoodangulistest karjades langeb, kuid madalamatoodangulistest tõuseb järsult. Väga suuri järeldusi on siin veel vara teha, sest 2. grupis on üle 11 000 kg toodanguga lehmade arv väike.

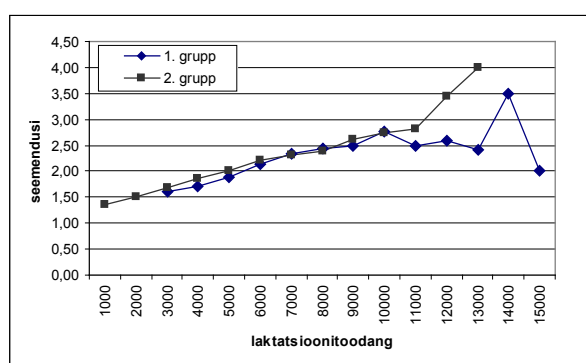
Tabel 1. Karjade võrdlus, kus aastalehmi üle 99 ning toodang alla või üle 8000 kg

305-p. lakt. min	305-p. lakt. max	Lehmi 1. grupp	Lehmi 2. grupp	Uuslüksiperiood 1. grupp	Uuslüksiperiood 2. grupp	Seemendusi 1. grupp	Seemendusi 2. grupp
1000	1999		23		88		1,35
2000	2999		215		133		1,52
3000	3999	31	1571	94	123	1,61	1,69
4000	4999	109	5804	113	124	1,70	1,86
5000	5999	444	10595	118	127	1,89	2,01
6000	6999	1105	10828	127	135	2,13	2,20
7000	7999	1548	7070	129	141	2,34	2,32
8000	8999	1394	3174	137	149	2,43	2,40
9000	9999	941	1004	141	160	2,50	2,62
10 000	10 999	482	258	144	167	2,76	2,75
11 000	11 999	200	50	140	162	2,49	2,82
12 000	12 999	96	9	136	156	2,58	3,44
13 000	13 999	29	2	134	297	2,41	4,00
14 000	14 999	4		121		3,50	
15 000	15 999	2		137		2,00	
305-p. lakt. (kg)		7981	6473				
kokku / keskm.		6385	40 603	132	134	2,34	2,13

Graafik 1. Uuslüksiperioodi pikkus 1. ja 2. grupis

Graafik 2. Seemenduskordade arv 1. ja 2. grupis

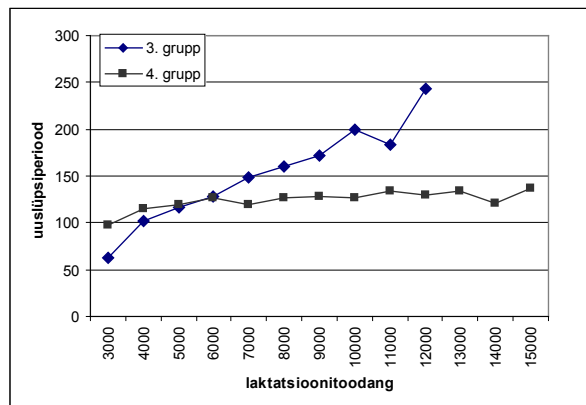

Järgnevalt sai vaadeldud karju, kus keskmine toodang oli vähemalt 8000 kg lehma kohta. Keskmine seemenduste arv lehma kohta kõikus neis 1,47-st 3,34-ni. Selgelt eristusid neli karja, kus seemenduste arv lehma kohta oli üle kolme, sest n.õ tagant järgmisel karjal oli keskmine seemenduste arv 2,55. Seetõttu said keskmine uuslüksiperioodi pikkuse ja seemenduste arvu analüüsida 305-päevase laktatsiooni toodangu sõltuvuse kohta tehtud kahe grupi kohta eraldi. 3. grupis oli keskmine seemenduste arv lehma kohta üle kolme ja 4. grupis 1,47 - 2,55.

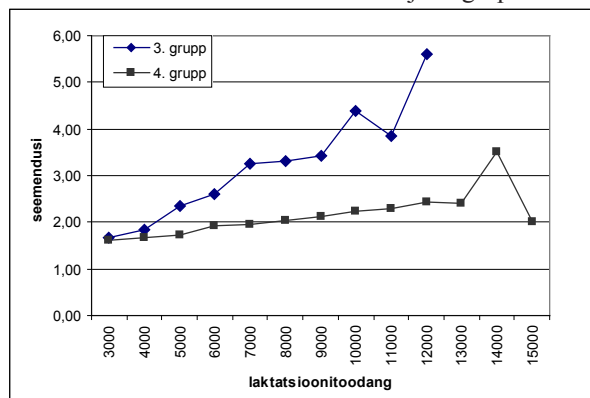
Võrdlustulemused on tabelis 2.

Graafikutel 3 ja 4 on hästi näha, kuidas 3. grupi kuuluvatel karjadel pikeneb lehmade 305-päevase toodangu tõustes uuslüksiperiood ja suureneb tiinestumiseks vajalike seemenduste arv. Karjades, kus tiinestumiseks kulub alla kolme seemenduse lehma kohta, on uuslüksiperiood stabiilne ja ei sõltu eriti toodangust. Seemenduskordade arv tõuseb mõlema grupi karjades, kuid 3. grupis palju järsemalt.

Graafik 3. Uuslüksiperioodi pikkus 3. ja 4. grupis

Graafik 4. Seemenduskordade arv 3. ja 4. grupis

Tabel 2. Karjade võrdlus, kus seemendusi lehma kohta üle või alla kolme ning toodang üle 8000 kg

305-p. lakt. min	305-p. lakt. max	Lehmi 3. grupp	Lehmi 4. grupp	Uuslüpsi-periood 3. grupp	Uuslüpsi-periood 4. grupp	Seemendusi 3. grupp	Seemendusi 4. grupp
3000	3999	3	28	63	98	1,67	1,61
4000	4999	18	91	102	115	1,83	1,67
5000	5999	111	333	116	119	2,34	1,74
6000	6999	330	775	128	126	2,60	1,93
7000	7999	457	1091	149	120	3,26	1,95
8000	8999	422	972	160	127	3,30	2,05
9000	9999	273	668	172	128	3,42	2,12
10 000	10 999	114	368	199	127	4,39	2,25
11 000	11 999	27	173	184	134	3,85	2,28
12 000	12 999	5	91	243	130	5,60	2,42
13 000	13 999		29		134		2,41
14 000	14 999		4		121		3,50
15 000	15 999		2		137		2,00
305-p. lakt. (kg)		7981	8140				
kokku / keskm.		1760	4625	153	125	3,19	2,02

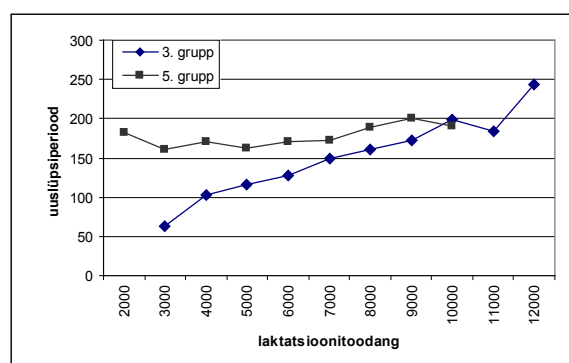
Seejärel sai võrreldud 3. grupi karju karjadega, kus aastalehmi oli samuti vähemalt sada, keskmine aastatoodang oli alla 8000 kg lehma kohta, aga seemendusi lehma kohta oli samuti üle kolme. Selliseid karju oli seitse (grupp 5). Lehmade keskmine 305-päevase laktatsiooni toodang oli neis 5950 kg piima. Graafikutel 5 ja 6 on näha, et viimastes on uuslüpsi-periood reeglina pikem, kuid stabiilsem ja ei sõltu nii palju toodangust kui kõrgema toodanguga karjades. Tiinestamiseks vajalike seemenduste arv tõuseb aga mõlemas grupis koos toodangu tõusuga.

Selliseid analüüse on võimalik teha ka üksikkarjade kohta eraldi, erinevate aastate kohta, jaotada kari toodangu järgi gruppidesse jne. Analüüsi soovi korral palume võtta ühendust telefonil 738 7757.

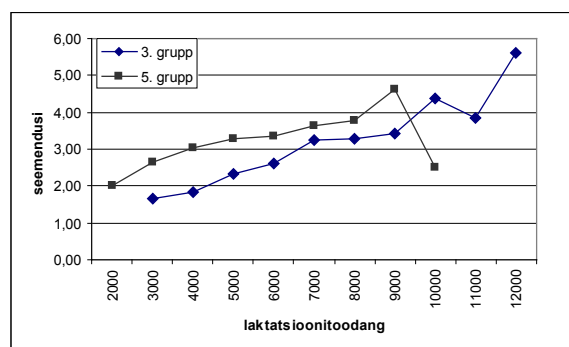
Tabel 3. Karjade võrdlus, kus seemendusi lehma kohta üle kolme ning toodang üle või alla 8000 kg

305-p. lakt. min	305-p. lakt. max	Lehmi 3. grupp	Lehmi 5. grupp	Uuslüpsi-periood 3. grupp	Uuslüpsi-periood 5. grupp	Seemendusi 3. grupp	Seemendusi 5. grupp
2000	2999		5		182		2,00
3000	3999	3	38	63	160	1,67	2,66
4000	4999	18	181	102	171	1,83	3,03
5000	5999	111	292	116	163	2,34	3,29
6000	6999	330	262	128	171	2,60	3,34
7000	7999	457	133	149	172	3,26	3,62
8000	8999	422	41	160	189	3,30	3,78
9000	9999	273	8	172	200	3,42	4,63
10 000	10 999	114	2	199	190	4,39	2,50
11 000	11 999	27		184		3,85	
12 000	12 999	5		243		5,60	
305-p. lakt. (kg)		7981	5950				
keskm.		1760	962	153	169	3,19	3,31

Graafik 5. Uuslüpsi-perioodi pikkus 3. ja 5. grupis

Graafik 6. Seemenduskordade arv 3. ja 5. grupis

Inno Maasikas
Jõudluskontrolli andmetöötlosakonna juhataja

Tähelepanu!

Peagi saab paljudel jõudlusandmete kogujatel läbi tunnistuse kehtivusaeg. Uusi tunnistusi saab taotleda alates oktoobrist. Uue tunnistuse saamiseks tuleb taas sooritada jõudluskontrollialaseid teadmisi kontrolliv test, mille viib läbi maakonna zootehnik-peaspetsialist. Teadmiste värskendamiseks on kasulik läbi vaadata "Piimaveiste jõudluskontrolli käsiraamat", mille täiendatud versiooni on võimalik saada JKK kodulehelt või maakonna zootehnik-peaspetsialistilt. Teavet testi sooritamise aja kohta saab oma maakonna zootehnik-peaspetsialistilt.

Külmas muutub kõrvamärkide materjal hapramaks ning puruneb kergemini. Seetõttu palume ostetud kõrvamärke enne märgistamist hoida soojemas ruumis. Külmas hoitud kõrvamärkide kõrvapanekul võib märgi teravikuga osa puruneda ning märgistamine ebaõnnestuda.

Suurima 305-päevase laktatsiooni toodanguga lehmad 2006. aasta III kvartalis

Tööjuubelid

04.10.2006 Helle Koka – 30
08.10.2006 Irina Niinepuu – 15
02.12.2006 Evi Prins – 10
16.12.2006 Mae Uri – 25

Eesti punane

Lehma nr	Nimi	Omanik	Lakt. nr	Piima kg	Rasva kg	Rasva %	Valku kg	Valgu %
1327649	Silla	Põlva Agro OÜ	3	13543	480.7	3.55	439.4	3.24
2276618		Tartu Agro AS	2	13390	546.7	4.08	452.5	3.38
542619	Riisa	Põlva Agro OÜ	5	13363	492.0	3.68	444.3	3.32

Eesti holstein

1207316	Viira	Põlva Agro OÜ	3	16438	548.6	3.34	529.2	3.22
1206616	Linnu	Põlva Agro OÜ	3	16369	660.0	4.03	541.0	3.31
549612	Ralli	Põlva Agro OÜ	5	16299	578.2	3.55	485.1	2.98

Eesti maakari

2679846	Lusy	Salme POÜ	2	8020	303.4	3.78	245.4	3.06
1611366	Naaskel	Erman Ülle	4	7884	300.1	3.81	271.5	3.44
281592	Tulla-Kari	TÜ Mereranna PÜ	6	7825	350.2	4.48	267.6	3.42

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094
Tel 738 7700
Faks 738 7702

Erinevate tõugude populaarseimad kuldid vahemikus 01.01.2006 – 01.09.2006

Kuldi nimi	Registri number	Tõug	Seemenduste arv	Farmide arv
Baltus	1212-105-04	L	557	27
Andante	703-674-04	L	392	27
Klokker	223-758-04	Y	369	26
Admiral	223-759-04	Y	353	24
Micro	223-829-04	P	472	22
Magnet	223-1008-05	P	450	22
Geraldo	223-971-04	HxP	386	20
Gregori	223-972-05	HxP	372	23
Bim	703-290-03	DxL	308	20
Qyram	703-188-05	DxL	297	16

Piimaveiste ja kitsede jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Harju-, Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga-, Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru, Pärnu-, Saaremaa klienditeenindaja	738 7754
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7700

Holsteini tõu Viss 2006

18. augustil toimus Luigel eesti holsteini tõu Viss 2006, kus osales 19 loomaomanikku 69 loomaga. Tiitli pälvis AS Tartu Agro lehm Juuni. JKK autasustas ka sel aastal esmaspoeginud grupi võitjate omanikke. Esmaspoeginud grupi auhinnalised kohad pälvisid: I koha AS Tartu Agro lehm Freia, II koha AS Tartu Agro lehm Piisa ja III koha Aravete Agro OÜ lehm Pupi.

Muhedat

Kaks matkajat jõuavad karjamaale, kus satuvad silmitsi tigea pulliga.

“Küll on hea, et ma täna endale jooksukingad jalga panin,” arutleb üks matkajatest.

“Mis vahet seal on, pull on sinust ju ikka kiirem,” vastab teine.

“Seda küll, aga nii olen ma vähemalt sinust kiirem.”

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu	
Tel.	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjälä	Västriku 2b, Tallinn	tel 655 7250	qsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Ly Kogermann	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	qsm 516 7815	E 9.00-14.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27, Jõhvi		qsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	qsm 516 7868	E 9.00-15.00; K 9.00-12.00
Järvamaa	Anne Rosenberg	Prääna küla, Paide vald	tel 385 0286	qsm 510 3312	E 9.30-12.00; K 9.30-15.00
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	qsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	qsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	qsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Malle Unt	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	qsm 516 7878	E 10.00-14.00
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	qsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Aarne Põlluäär	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	qsm 517 4320	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	qsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Lai 19, Valga	tel 764 1754	qsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Aini Maalmeister	Vabaduse plats 4, Viljandi	tel 433 3713	qsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	qsm 520 6231	R 10.00-13.00 *

* Muutub vastuvõtuaeg Võrumaa kontoris! Alates 1. novembrist on Võrumaa kontoris vastuvõtt teispäeviti 10.00-13.00